

Liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu (kergliikurite ja pisimopeedide regulatsioon) seletuskiri

Viimastel aastatel on Eestis märkimisväärselt kasvanud kergliikurite ja pisimopeedide kasutus, eeskätt renditeenuste kaudu, mida pakuvad nii kohalikud kui rahvusvahelised ettevõtted. Eriti suur on nende populaarsus linnakeskkonnas, kus inimesed eelistavad kiiret ja paindlikku liikumisviisi autode või ühistranspordi asemel. Nende kiire levik on toonud kaasa hulgi uusi probleeme liiklusohutuses, eriti seoses alaealiste kasutajate, juhtimisõiguse kontrolli puudumise ning turvavarustuse kasutamata jätmisega.

Eestis on viimastel aastatel sagenenud kergliikurite ja pisimopeedidega seotud liiklusõnnetused. Paljud õnnetused on ühesõidukiõnnetused, kus juht kaotab tasakaalu või kukub, ning sageli mängib rolli ka alkoholi tarvitamine. Samuti on meedias kajastatud üksikuid raskeid õnnetusi, näiteks Tartus toimunud kokkupõrget kaubikuga, milles hukkus elektritõukeratta juht. Suurenenud kasutus linnades, eriti suvekuudel, tähendab, et koos kergliikurite arvu kasvuga suureneb ka õnnetuste risk. Transpordiameti statistika näitab, et iga aasta toimub üle 300 liiklusõnnetuse, milles on kergliikurid osalised. Ja üsna kindel on, et paljud õnnetused ei jõua statistikasse.

Tänapäevased regulatsioonid ei võimalda kohalikel omavalitsustel piisaval määral kergliikurite ja pisimopeedide liiklust reguleerida ega kehtestada kohalikke piiranguid või lisatingimusi renditeenustele. Kehtiva seaduse järgi saavad kohalikud omavalitsused reguleerida vaid kiirust, asukohta ja parkimist. Seaduses puuduvad ranged nõuded kasutaja vanuse ja juhtimisõiguse kontrollimiseks, mis on eriti problemaatiline alaealiste puhul. Tulemuseks on sagenenud liiklusõnnetused, mis põhjustavad tervisekahjusid ja suurendavad Tervisekassa koormust.

Käesolev eelnõu aitab vähendada neid riske, pakkudes selgeid seaduslikke aluseid kohalikele omavalitsustele ja kohustusi teenusepakkujatele.

§ 1. Liiklusseaduse muutmine

Täiendatakse § 190¹⁴ lõiget 1 punktiga 5, mis annab kohalikele omavalitsustele õiguse kehtestada oma territooriumil renditavate või üüritavate kergliikurite, pisimopeedide ja jalgrataste piirarv. See muudatus võimaldab kohalikel omavalitsustel reguleerida linna või valla ruumi koormust ja liiklusohutust, vähendades seadmete liigset kontsentreeritust tiheasustusega piirkondades või kitsastel kõnniteedel. Näiteks võivad Tallinn või Tartu piirata rendiseadmete arvu vanalinna või koolide ümbruses.

Täiendatakse § 190¹⁴ lõiget 5 järgmistega kohustustega renditeenuse pakkujatele:

1. **Vanuse kontroll:** Ettevõtja peab tagama, et alla seaduses sätestatud vanusepiiri isik ei saa rendiseadet aktiveerida ega kasutada. Näiteks peab tõendamise toimuma ID-kaardi, Mobiil-ID või muu digitaalse autentimissüsteemi abil. Liiklusseaduse §148 lg 2 kohaselt võib pisimopeedi juhtida vähemalt 14-aastane isik.

2. **Juhtimisõiguse kontroll:** Pisimopeedi rendile või tüürile andmisel tuleb kontrollida alaealise isiku juhtimisõigust, et vältida seadusevastast sõidukijuhtimist. Teenusepakkuja peab kasutama andmebaasidega integreeritud süsteeme, mis võimaldavad kindlaks teha, kas 14-15 aastasel pisimopeedi kasutajal on nõutav jalgrattajuhiluba. Käesolev kohustus tuleneb Liiklusseaduse §148 lg-st 2.
3. **Kiivri pakkumise kohustus:** Liiklusseaduse § 31 lg 3 kohaselt teel jalgrattaga, kergliikuriga ja pisimopeediga sõites peab alla 16-aastane juht kandma kinnirihmatud jalgratturikiivrit. Teenusepakkuja peab pakkuma võimalust kiivri laenutamiseks või rentimiseks kuni 16-aastastele kasutajatele. See aitab vähendada peavigastusi õnnetuse korral ning edendab liiklusohutuskultuuri juba varases eas.

Rahvusvahelised näited

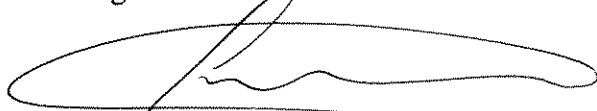
- **Leedu:** 2024. aastal võttis Leedu parlament vastu seadusemuudatuse, millega muutus kiivri kandmine kohustuslikuks kõigile elektritõukerataste kasutajatele, sõltumata vanusest. Lisaks on rendiettevõtted kohustatud varustama kasutajad kiivritega. See muudatus jõustub 2026. aastal ning selle eesmärk on vähendada liiklusõnnetustest tingitud peavigastusi, eriti linnakeskkonnas, kus sellised juhtumid on sagenenud.
- **Soome:** Helsingi linn kehtestas 2023. aastal piirangu, millega määratakse maksimaalne arv renditavaid tõukerattaid kesklinnas. Lisaks kehtestati öise kasutuse piirangud ja kiiruspiirangud.
- **Prantsusmaa:** Pariis viis läbi rahvahääletuse, mille tulemusel keelustati elektriliste tõukerataste lühirent alates 2023. aasta septembrist, viidates ohtlikule liikluskäitumisele ja vigastuste sagenemisele.
- **Saksamaa:** Saksamaal on rendiettevõtted kohustatud tagama, et kasutajal oleks kehtiv juhiluba juhul, kui renditakse sõiduvahendeid, mis seda nõuavad (nt pisimopeedid). Samuti on mitmed linnad kehtestanud kindlad renditsoonid ja piirangud seadmete jätmisele.

Eelnõu mõju ja sihtrühmad

Kui käesolev eelnõu saab seaduseks, vähendab see kergliikuritega ja pisimopeedidega seotud õnnetusi ning tagab sellise linnaruumi, kus oleks ohutu liigelda nii jalakäijatel, jalgrattal, pisimopeedi või kergliikuritega sõitjatel. Lisaks annab eelnõu rohkem õigusi kohalikele omavalitsustele reguleerida koostööd rendiettevõtetega. Kuna viimastel aastatel on suurenenud kergliikuritega toimuvate õnnetuste arv, millest mitmed on lõppenud tõsiste vigastustega, siis on eelnõu rakendamine oluline samm inimeste tervise ja turvalisuse kaitsel. Samuti aitab see vähendada avaliku sektori kulusid raviteenustele.

Algatab Eesti Keskerakonna fraktsioon

9. märts 2025

Lauri Laats

Eesti Keskerakonna fraktsiooni esimees